

69 cm de llargària per 41 cm d'alçada
 sòcol: 69 cm de llarg x 14 cm d'alçada
 cada plafó: 39'5 cm x 18'5 cm x 24 cm
 base final: 32 cm x 32 cm

La peanya pertany a l'Ermita de l'Aldea que està dedicada a "la Verge dels Prats". L'Ermita de l'Aldea compta amb 850 anys d'història. Va ser construïda durant el segle XIII i fou, juntament amb la Catedral de Tortosa, el primer edifici cristià de les contrades. L'Ermita està situada al ben mig dels barris de l'Aldea. Cada any celebra la seva festa coincidint amb la Pasqua Granada. Durant tres dies es celebra una processó, es passeja la Verge pel poble i li canten els goigs fins tornar-la a l'Ermita.

La peanya va construir als anys 40 per a fer sortir la Verge en processó. L'encàrrec es va realitzar al taller de la família Benet, reconeguts dauradors i devots de la Verge. La família tenia una llarga tradició de quatre generacions dedicades al món del daurat i en l'art de fer peces eclesiàstiques.

Apunts de Benet Espuny per al projecte de peanya

En Josep Benet Espuny, autor de les pintures de la peanya, era un dels seus membres. Va néixer el 1 d'agost de 1920 en el número 1 del carrer Ros de Medrano de Tortosa. Era el segon fill de Felip Benet Estupiñá i Rosa Espuny Durán. Va aprendre a dibuixar amb els germans Cerveto i la seva destresa va motivar que els seus avis i oncles li encarregaren el dibuix i la pintura dels plafons de la Peanya que portaria la Verge de l'Aldea.

Benet Espuny es caracteritzà per ser un artista fidel a l'art figuratiu. Ell considerava que viatjava tant per poder explicar, només com ell en sabia, els paisatges que havia vist. Tot i ser un pintor molt prolífic va tenir que deixar la seva producció l'any 1993 per la seva delicada salut. Podem qualificar-lo com un pintor realista no massa lligat a les corrents avantguardistes, de les quals ell no n'era partícip. Considerava que els seus paisatges portaven ànima. Era això i només això el que volia transmetre, la seva ànima.

Les peanyes són pilars de poca alçària, amb sòcol i cornisa, que suporten una estàtua. La peanya de l'Ermita de l'Aldea és de fusta i mòbil, atès que als vèrtexs es troben dues obertures que serveixen per posar les barres que agafen els fidels per traslladar la imatge. L'obra està composta per quatre plafons de fusta contraplacada pintats a l'oli per Benet Espuny als anys 40. La descripció de les quatre escenes és la següent: la imatge de l'exterior de l'edifici de l'Ermita; el naufragi, tal com es descriu als goigs: "la Mare de Déu salva a un pescador del naufragi"; la representació d'un pastor que s'agenolla davant la Verge; la imatge del cel amb les inicials marianes en relleu.

Imatge prèvia a la restauració

El contraplacat de les pintures no mostrava alteracions, ni fissures. La resta de la peanya tenia presència de forats ocasionats per insectes xilòfags sobretot a l'estructura de fusta de pi. El conjunt presentava una intervenció anterior consistent en el pintat general de la superfície amb pintura acrílica, incloent els canelobres que rematen els quatre vèrtexs de la peanya. Els motius decoratius, que encerclen els plafons i rematen les vores, han estat repintats amb una purpurina daurada que possiblement tapa el daurat original. La intervenció del repintat de tots els elements que conformen la peanya distorsiona i modifica la visió del conjunt. Les pintures estaven envernissades amb un vernís enfosquit de poliuretà, usat habitualment per a la fusta, essent difícil la seva eliminació.

Esquerda estructural

Procés de neteja mecànica

Neteja mecànica

La brutícia superficial es va eliminar mitjançant paletines, raspalls de pèls suaus i aspiració de baixa potència. Posteriorment es va procedir a eliminar la pintura acrílica blanca que cobria els canelobres, descobrint un to blau clar.

Procés de neteja mecànica

Procés de neteja química

Eliminació del vernís

Es realitzen proves amb la nova tècnica de Cremonesi (coordinador de CESMAR - Centro per lo Studio dei Materiel per il Restauro) consistents en un test de solubilitat del vernís que ens va donar un resultat negatiu respecte al possible producte a utilitzar per fer la neteja. Davant la resistència del vernís es va decidir utilitzar un decapant comercial, que va permetre estovar el vernís, i amb l'ajut del bisturi es van treure les restes que quedaven amb una barreja d'etanol i *White Spirit*.

Neteja de la capa pictòrica

Es va aplicar una neteja selectiva utilitzant un sistema aquós amb agent quelant dèbil, per tal d'eliminar les restes de brutícia i la presència de taques de cera damunt de la capa pictòrica.

Procés de neteja química

Anivellament de pèrdues

Anivellament de les pèrdues

Es va aïllar la pintura amb una fina capa de vernís a fi de protegir la superfície. Després es van anivellar les llacunes de pèrdues pictòriques amb un estuc magre, fet de cola de conill i carbonat càlcic.

Reintegració pictòrica La tècnica emprada per a la reintegració va ser una primera capa d'aquarel·la i una segona capa de pigments al vernís, intentant sempre unificar el conjunt amb una coloració el més neutra possible.

Envernissat final Es va aplicar un vernís acrílic per polvorització obtenint un acabat setinat.

Recomanacions de conservació preventiva

Per a una òptima conservació s'aconsella evitar els canvis bruscos d'humiditat i temperatura, intentant mantenir la humitat relativa entre el 40% i el 60% i la temperatura entre els 19 i 21°C. També es recomana el control periòdic per tal d'avaluar el comportament de l'obra als canvis mediambientals.

Escola d'Art i Disseny de la Diputació a Tortosa - Imprimaria Querol SL

CR

Conservació i Restauració
Escola d'Art i Disseny - Tortosa
Diputació de Tarragona

Conservació i restauració de béns culturals
del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

CR

Conservació i Restauració
Escola d'Art i Disseny - Tortosa
Diputació de Tarragona

15
JUNY / 11

PEANYA
Ermita de l'Aldea